

Ekonomi

İlin doğal güzellikleri, yer altı kaynakları, mera hayvancılığına uygun sahaları, hayvancılık sektöründe yetişmiş insan gücü, coğrafi konumu Bingöl'ün kalkınmada öne çıkan unsurlarıdır. İlde tarım ve hayvancılık, tekstil, inşaat malzemeleri, madencilik, enerji, turizm ve imalat sanayi sektörleri yatırım fırsatları sunan temel sektörler olarak ön plana çıkmaktadır. Ekonomisi, tarım ve tarıma dayalı sanayi ağırlıklı olan Bingöl'de, tarımsal entegre tesisler, zengin çayır ve meraları değerlendirilerek yapılacak büyükbaş ve küçükbaş hayvancılık, süt işleme tesisleri, sahip olduğu zengin termal kaynakların kullanılmasıyla gerçekleştirilecek seracılık ve termal tesis yatırımları, bal ve diğer arıcılık ürünleri yatırımları, zengin yer altı kaynaklarının değerlendirilmesine yönelik yatırımlar, kış sporlarına yönelik kompleks tesisler ilk planda yer alabilecek avantajlı yatırım alanlarıdır. Bingöl ilinin başlıca gelir kaynağı tarım ve hayvancılık faaliyetleridir. İlin toplam arazi varlığı 825.300 hektar olup, yüzde 50.21'i mera alanı, yüzde 31.97'si ormanlık alandır. 2014 yılında yapımı tamamlanan Gülbahar sulama barajı ve yapımına başlanan yeni sulama göletleri ve diğer sulama projeleriyle önümüzdeki yıllarda Bingöl sulu tarım oranının hızla artacağı merkezlerden biri olarak görülmektedir.

Bingöl'ün sahip olduğu hayvancılık geleneği ve geniş meralar hayvancılığı ön plana çıkarmaktadır. Bölgenin en önemli geçim kaynaklarından biri olan hayvancılık, sağladığı istihdam, beslenme ve birçok sektöre girdi sağlaması açısından büyük önem arz etmektedir. Son yıllarda sektöre verilen devlet desteklerinin artmasının etkisiyle de Bingöl'de geleneksel hayvancılık usullerinden büyük ölçekli işletmelerin kurulması yönünde bir gelişme gözlenmektedir. Bu durum modern hayvancılık yöntemlerinin uygulanması ve verimli ırklarda artış sağlama boyutlarıyla sektörün olumlu yönde gelişmesine katkıda bulunmaktadır. Mera alanı toplam arazi varlığının yarısını oluşturduğundan hayvancılık ilin ekonomisinde büyük bir potansiyele sahiptir. Hayvancılıkta ağırlık en çok koyun, kıl keçisi ve sığır yetiştiriciliğiyle canlı hayvan yetiştiriciliğindeyken, arıcılık ve bal üretimi de önemli faaliyet alanlarındandır.

Solhan ekonomisi tarım ve hayvancılığa dayanmakla birlikte son yıllarda su paketleme, süt işleme, mobilya üretimi gibi yeni yatırımlarla ilçenin ekonomisi çeşitlilik kazanmaktadır. Çayır, mera ve yaylalar ilçe geneline yayılmakla beraber genellikle ilçenin kuzeyinde bulunan Şerafettin Dağları'na uzanan bir şerit oluşturmaktadırlar. Burada bulunan yaylalar yıl boyunca göçerlere kiraya verilmektedirler.

Karlıova ekonomisi ağırlıklı hayvancılığa dayanmaktadır. Mera hayvancılığı yaygın olup, besicilik çok az miktarda yapılmaktadır. Hayvanların beslenmesi için yaz aylarında biçilerek kurutulan otlardan yem olarak yararlanılmaktadır. İlçenin en etkin ticareti canlı hayvan ve hayvansal ürünlerin alım satımıdır.

Genç ilçesinde hayvancılık dağ köylerinde keçicilik, ova köylerinde koyunculuk ve süt inekçiliği ağırlıklı yürütülmektedir. İlçede son yıllarda hayvancılık çalışmalarına ağırlık verilmiş, süt inekçiliği, koyunculuk ve yem bitkileri projeleri uygulamaya konulmuş, bu çerçevede bir taraftan istihdam imkanı sağlanırken diğer taraftan da düşük verimli ırkların yerine yüksek verimli kültür ırklarının özendirilmesi amaçlanmıştır.

Adaklı, Kiğı, Yayladere ve Yedisu ilçeleri ise arazi yapısı itibarıyla özellikle küçükbaş hayvancılık ve arıcılığa çok elverişlidir. Bu ilçelerde ayrıca ceviz, elma, fasulye gibi alanlarda tarımsal üretim de gerçekleştirilmektedir.

2012 yılında yürürlüğe giren yeni teşvik sistemiyle özellikle tekstil gibi emek yoğun sektörlerde Bingöl'ün de içerisinde bulunduğu 6. Bölge illerine tanınan destek avantajları ve çözüm sürecinin

yarattığı olumlu hava sayesinde bölgede yatırımcıların ilgisi artış göstermiş olup, tekstil, emek yoğun bir sektör olarak en olumlu etkilenen sektörlerin başında gelmektedir. Nitekim Bingöl’de 2013 ve 2014 yıllarında yüzlerce kişi istihdam edecek büyük çaplı yeni tekstil işletmeleri kurulmaya başlanmıştır. 2018 yılına gelindiğinde Bingöl’de emek yoğun iş alanı olarak hazır giyim işletmeleri ve çalışma verileri büyük bir artış göstermiştir. Bu bakımdan, Bingöl’ün yatırım teşvik bölgelerinin en avantajlısının kapsamında olması ve sahip olduğu ucuz işgücü maliyeti bu alanda yapılacak yatırımlar için önemli bir avantaj sağlanmaktadır.

Ticaret

İlin doğal güzellikleri, yer altı kaynakları, mera hayvancılığına uygun sahaları, hayvancılık sektöründe yetişmiş insan gücü, coğrafi konumu Bingöl’ün kalkınmada öne çıkan unsurlarıdır. İlde tarım ve hayvancılık, tekstil, inşaat malzemeleri, madencilik, enerji, turizm ve imalat sanayi sektörleri yatırım fırsatları sunan temel sektörler olarak ön plana çıkmaktadır.

Özellikle 2012 yılında yürürlüğe giren yeni teşvik sistemiyle en fazla desteğin sağlandığı 6. Bölge illeri arasında yer alması Bingöl’ün kalkınma sürecinde çok önemli bir fırsattır. Nitekim Bingöl ilinde 2012 yılından sonra gerçekleşen yatırım teşvik belgeli yatırımlar Bingöl’ün bu fırsattan yararlanmaya başladığını göstermektedir.

Bingöl, 2013 yılında faaliyete geçen havaalanı, 2007 yılında kurulan ve hızla gelişen Üniversitesi, birçok işletmeye ev sahipliği yapan Organize Sanayi Bölgesi ve küçük sanayi siteleri, 2015 yılında tamamlanan belediye altyapı ve üst yapı çalışmaları, tamamlanmış ve çalışmaları devam eden bölünmüş yolları ile son yıllarda yatırım altyapısını tamamlama anlamında önemli bir ivme yakalamıştır.

Bingöl’ün ekonomik ve ticari faaliyet kollarına göre gayrisafi yurtiçi hasıla hesaplamaları incelendiğinde, 2004-2014 yılları arasındaki dönemde tarım sektörünün payı % 15,24’ten % 9,01’e, hizmet sektörünün payı % 66,73’ten % 59,40’a düşerken; sanayi sektörünün payı ise % 15,56’dan % 26,15’e yükselmiştir. İktisadi faaliyet kollarının dağılımındaki bu değişim TRB1 Bölgesi ve Türkiye geneliyle paralellik arz etmekle birlikte, Bingöl’de özellikle sanayinin payının görece daha yüksek oranda bir artış gösterdiği gözlenmektedir. Bu durum ekonomik gelişme anlamında olumlu olarak değerlendirilebilir.

2018 TESK’in “illere göre işyeri sayıları” verisine göre TRB1 bölgesinde faaliyet gösteren işletmelerin % 11,6’sı Bingöl’de (4.076 işletme) faaliyet göstermektedir. 2018 verilerine göre Bingöl’de esnaf/nüfus oranı %1.56’dır ve bu oran Türkiye ortalamasının %2.08 altındadır.

Bingöl’de bir adet Organize Sanayi Bölgesi (OSB) vardır. Organize Sanayi Bölgesi’nin genişleme çalışmaları 2017 yılında başlamıştır. Bölgedeki OSB’lerdeki en büyük sorunlardan birisi ihracat amacıyla kullanılabilecek en yakın limanın bölgeye yaklaşık 450 km olması ve limana ulaşım ve taşıma maliyetlerinin pahalı olmasıdır.

Fırat Kalkınma Ajansı verilerine göre, Bingöl Küçük Sanayi Sitesi (KSS), 281 işyerinde 1.124 kişilik istihdam ve 24 adet sosyal tesis dükkânları, 1 adet hizmet binası ile faaliyetini sürdürmektedir. Genç ilçesinde S.S.KSS Yapı Kooperatifinde 50 işyerinde 100 kişilik istihdam, Solhan KSS’de ise 49 işyerinde 98 kişilik istihdam ile faaliyetler sürmektedir. Buna ek olarak Karlıova KSS’nin inşaatı halen devam etmektedir. Bölgede faaliyet gösteren tüm organize sanayi bölgelerinde bakanlık kredisinden, gelir stopajı teşvikinden, enerji desteği teşvikinden faydalanılmaktadır. Ayrıca Bölgesel Teşvik sınıflandırılmada en çok destek alan 6. Bölge içinde bulunan Bingöl’de yapılacak yatırımlarda 2012/3305 sayılı Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Karar kapsamında Ekonomi Bakanlığının Bölgesel Teşvik sisteminden faydalanılmaktadır. Gıda sektörünün durumuna bakılırsa, Bingöl’de kar amaçlı yerine günlük ihtiyaçları karşılayacak şekilde ve katma değeri düşük yapılanmanın olduğu “Un ve Unlu

Mamüller” sektörünün ilde nispeten daha gelişmiş olduğu görülmektedir. İhracat ve kar amaçlı “Süt ve Süt Ürünleri” ile “Bal Üretimi” sektörü son yıllarda önemli gelişmeler göstermektedir. İnovasyon ve rekabetçilik kapsamında TRB1 Bölgesi’ndeki patent, faydalı model, marka ve endüstriyel tasarım başvuru ve tescilleri ile Tescilli Coğrafi İşaretler incelenmiştir. 2017 yılı patent başvuru sayısına bakıldığında en yüksek performansın Elazığ, en düşük performansın ise Tunceli ve Bingöl tarafından gerçekleştirildiği görülmektedir. 2017 yılı iller arası patent başvurusu sıralamasında ise Elazığ 24., Malatya 37., Tunceli 45. Ve Bingöl 46. sırada yer almıştır. Bölgenin, özellikle endüstriyel tasarım ve marka yaratma konusunda zayıf olmasından dolayı pazarlama ve rekabetçilik alanında değer yaratamadığı görülmektedir. Buna karşılık 2006-2017 yıllarında bölgeye sağlanan kamu yatırımlarının yaklaşık % 31,6’u Bingöl’e yapılmıştır. Kamu yatırımlarına bakıldığında Bingöl’de enerji, sağlık ve eğitim sektörlerinin ön plana çıktığı, turizmin ise en son sırada yer aldığı görülmektedir.¹

Bingöl ili coğrafi konumu itibarıyla Orta Anadolu’yu İran’a bağlayan güzergâh ile GAP bölgesini Karadeniz’e bağlayan güzergâhın kesiştiği noktada yer almaktadır. Bu yönüyle Bingöl bir kavşak noktasıdır. Devlet yolları, acil eylem planı kapsamındaki yollardan olup, Elazığ-Bingöl devlet yolu bölünmüş yol çalışmaları ile Muş-Bingöl devlet yolu bölünmüş yol çalışmaları tamamlanmış, GAP bölgesini Karadeniz’e bağlayacak Diyarbakır-Bingöl-Erzurum bölünmüş yol yapım işi ihale edilmiş ve çalışmaları devam etmektedir. Ayrıca İl, Doğu Anadolu Bölgesi’ni batıya bağlayan demiryolları hattı üzerinde bulunmaktadır.

Bingöl İli Teşvik İstatistikleri (2014-2018)

	2014	2015	2016	2017	2018 (Ocak-Kasım)
Alınan Teşvik Belgesi Sayısı	10	17	12	19	13
Toplam Sabit Yatırım Tutarı (TL)	93.457.499	88.806.277	113.200.000	2.165.767.000	345.047.318
Öngörülen Toplam İstihdam	985	699	331	753	492

Tablo 1 Teşvik İstatistikleri - TC Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı

Sağlık

Halen Bingöl’de Sağlık Bakanlığına ait sağlık kurumlarında 120 uzman hekim, 195 pratisyen hekim, 95 Aile Hekim, 38 diş hekimi, 12 diyetisyen, 19 eczacı, 9 psikolog, 8 sosyal çalışmacı, 603 hemşire, 264 ebe ile birlikte diğer kadrolarda görev yapan toplam 3.063 sağlık personeli görev yapmaktadır. İlimizde Aile Hekimliği uygulaması 05 Temmuz 2010 tarihinde başlamıştır. 8 toplam sağlığı merkezimiz mevcut olup, bunlardan 1’i il merkezinde, 7’si ise ilçelerde hizmet vermektedir. 92 aile hekimliği birimi mevcut olup, bunlardan 45’i il merkezinde, 47’si ise ilçe ve beldelerde hizmet vermektedir.

Aile hekimliği birimlerinden 89’u kamuya ait binalarda 3’ü özel sektörden kiralamış oldukları mekânlarda hizmet vermektedirler. 2018 Kasım ayı itibarı ile 92 Aile Hekimliği pozisyonundan 89’u dolu olup sözleşmeli olarak hizmet vermekteler. 3’ü Boş olan pozisyonlara Aile Hekimi görevlendirmesi yapılmaktadır. Aile sağlığı elemanlarının ise 76’sı sözleşmeli olarak çalışmaktadır, boş olan 16 pozisyonda görevlendirme usulüyle Aile sağlığı elemanı çalıştırılmaktadır. 76 sözleşmeli Aile Sağlığı

¹ Kaynak: <http://fka.gov.tr/bingol-tanitim>

elemanından 12'si Kamu Personeli Olmayan Aile Sağlığı Elemanı olarak istihdam edilmektedir. İlimizde 2015 yılında 11 aylık 1. Basamak muayene sayısı 493,375'dir.

Aile hekimleri sağlık kayıtlarını elektronik ortamda AHBS'ye giriş yapmaktadırlar. 2018 yılı Kasım sonu itibarıyla KDS'ye kayıtlı bebek mevcudu 53.954'dür. 12.08.2010 tarihinde Evde Bakım birimi Valilik ve Bakanlık olurlarıyla Bingöl ilinde açılmış olup, 2010/2018 TSİM verilerine istinaden Bingöl genelinde ulaşılan toplam kayıtlı hasta sayısı 2481'dir.

Ulaşım ve Lojistik

İl sınırları içerisindeki devlet yolu uzunluğu 257 km, il yolu uzunluğu 474 km olup, 731 km'lik toplam yol ağının 626 km'si asfalt, 151 km'si ise bölünmüş yoldur(23 km BSK). GAP bölgesini Karadeniz'e bağlayacak Diyarbakır-Bingöl-Erzurum bölünmüş yol yapım işi çalışmaları devam etmektedir. İl, Doğu Anadolu bölgesini batıya bağlayan demiryolu hattı üzerinde bulunmaktadır, ayrıca 2013 yılında faaliyete geçen havaalanı ile de ana güzergâhlarda günlük uçuşlara ev sahipliği yapmaktadır.

Bingöl'ün Önemli Ticari Merkezlerden Bazılarına Olan Uzaklığı

Bingöl – Adana	632 km
Bingöl – Ankara	897 km
Bingöl – Antalya	1189 km
Bingöl – Cilvegözü	521 km
Bingöl – Habur	379 km
Bingöl – Hatay	616 km
Bingöl – İstanbul	1311 km
Bingöl – Mersin	701 km
Bingöl – Trabzon	484 km

Tablo 2 Bingöl'ün Önemli Ticari Merkezlerine Uzaklığı

Coğrafi Durum

Bingöl İli Doğu Anadolu Bölgesi Yukarı Fırat bölümünde yer alır. Doğusu Muş, kuzeyi Erzurum ve Erzincan, Batısı Tunceli ve Elazığ, Güneyi ise Diyarbakır İlleri ile çevrilidir. Bingöl İli 41° 20 ve 39° - 56° doğu boylamları ile 39° - 31 ve 36° - 28° kuzey enlemleri arasında yer alır.

İlin Merkez dışında Adaklı, Genç, Karlıova, Kiğı, Solhan, Yayladere ve Yedisu olmak üzere 7 ilçesi bulunmaktadır. İl Merkezi denizden 1151 metre yükseklikte Çapakçur ovasının kuzeybatı köşesinde Murat suyuna Genç İlçesi civarında kavuşan Göynük suyunun bir koluna hâkim düzlük üzerinde kurulmuştur. Elazığ – Tatvan yolu üzerindeki Bingöl, daha önceleri burada vadi içinde kurulu iken şehrin 1950'lerden sonra hızla gelişmesi sonucunda hâkim olan düzlüğe taşınır.

Bingöl İlinin Fiziki Coğrafyası

A-Jeolojik ve Jeorfolojik Özellikleri

İl sınırları içinde arazi oldukça engebeli ve yüksek olup, denizden yüksekliği 1250 metreyi aşar Dağlar ve tepelik alanlar çok geniş bir yer kaplar. Yükseklikleri 2000 metreyi aşan dağlık alanlar ise 1500-2000 metre arasında yükseltiye sahip olan tepelik alanların 3. jeolojik zaman (meozoik Tersiyer) da tektonik hareketler sonucunda meydana geldiği tespit edilmiştir. Bingöl dağlarının yapısında genellikle bazalt ve andezitler bulunur. Kuzey-Batı Güney-Doğu yönünde uzanan Bingöl dağlarının kuzey yamaçları hafif eğimli olduğu halde güney kesimleri oldukça sarpıtır.

Yeryüzü Şekilleri

Dağlar

Bingöl arazisi çok dağlıktır. Yükseklikleri 3000 metreyi aşan dağlar bulunur. Dağlar üzerindeki yaylalar ve düzlüklerin yükseklikleri 2000 metreden aşağı düşmez. Ova niteliğindeki yerler bile 1000 metrenin üzerinde bulunmaktadır. Bingöl ovasının dört tarafı dağlarla çevrilidir. Dağların Yüksek kısımlarını doruklar, buzul gölleri, etek kısımlarını ise moren kalıntıları kaplar. Dağlar genellikle seyrek ormanlık olup, güney bölümlerinin bazı kısımları çıplaktır.

Meşe ormanları dağların 1200m'etreden aşağı kısımlarında görülür. Volkanik sahaların en çok rastlandığı yer Göynük suyu ile Peri suyu arasındaki bölgedir.

Volkanik olan bu bölge çukurluk ve yükseltileriyle dağların genel durumunu bozacak niteliktedir. Ayrıca buradaki dağların bünyesinde kısmen bezalt türünde akıcı, kısmen andezit tipinde kıvamlı lavlar büyük yer tutar. Üçüncü zaman sonlarındaki tektonik olaylar neticesinde kırılmalardan sonra yeryüzüne çıkan lavlar bir örtü gibi etrafa yayılmıştır. Bu arada bazı kırılmalar sonucunda bu örtünün bazı kütleleri çökmüş, bazıları ise yükselmiştir. Bingöl iline adını veren dağları bu zamanda oluşmuştur.

Başlıca Dağ ve Tepeler

Dağın Adı	Yükseklik
Bingöl Dağı	3250
Genç Dağı	2940
Şeytan Dağı	2906
Şerafettin Dağı	2544

Ovalar

Bingöl'de dağlar orta kısımlarda birbirinde uzaklaşarak genişlemiş ve bu genişleyen yerde Bingöl ovası meydana gelmiştir. Bu ovayı birçok akarsular çeşitli yönlerde parçalanmıştır. Ovanın yüzölçümü 80 km² olup deniz seviyesinden yüksekliği 1150 metredir. Bingöl Ovası'ndan; Genç, Karlıova ve Sancak Ovaları gibi küçük ovalar da mevcuttur.

Akarsular

Peri suyu: İl sınırları içindeki uzunluğu ilin en önemli Peri Suyu'dur. Toplam 258 Km. uzunluğa sahip Peri Suyu'nun İl sınırları içindeki uzunluğu 112 km'dir. Karagöl ve Bingöl Dağları'ndaki kaynaklardan çıkan sular Karlıova İlçesinin kuzeybatısında Elmalı dersi ve Çerme'de Kalmas deresi ile birleşerek Peri Suyu'nu meydana getirirler. Peri suyu buradan itibaren güneydoğu yönünde akıp Kiğı sınırları içinde Çorik Dağı'ndan Fas deresini, daha güneyden Çobi Suyu ve kalman deresini alarak il sınırlarından çıkar. Tunceli il sınırları içinde geçerek Munzur suyu ile birleşir. Elazığ'da Yeşildere civarında Fırat'a karışır.

Murat Nehri: İlin en önemli akarsularından biridir. Aynı zamanda Fırat'ın en büyük kollarından biridir. Nehir kaynağını Van Gölünün kuzeybatı ucundaki Aladağ'dan ve Bingöl dağlarından aldıktan sonra Malazgirt, Muş, Bulanık ve Bingöl gibi yer yer yüksek ovaları ve dağları doğu-batı doğrultusunda aşarak Elazığ ili sınırlarına girer. Keban ilçesinin kuzeydoğusunda karasu ile birleşerek Fırat Nehrini meydana getirir. Murat Nehri'nin Bingöl ili içindeki toplam uzunluğu 96 km'dir.

Göynük Suyu: Murat Nehri'nin bir kolu olan Göynük suyunun başlangıç ve bitiş noktaları İl sınırları içinde kalmaktadır. Bingöl Dağları'nın batı yamaçlarındaki Karkapazarı Köyünden doğup Çoriş dağlarından bazı dereleri alarak Ekinyolu Köyü yakınındaki Mendo Suyu ile birleşir. Bundan sonra Genç İlçesi yakınındaki Murat Nehri'ne karışır.

Göller

Bingöl İli sınırları içerisinde büyüklük açısından önemli sayılabilecek herhangi bir göl yoktur. Fakat çok sayıda buzullar tarafından açılmış sirk adı verilen küçük göl vardır. Bu göllerin en önemlileri şunlardır: Gölbahri, Kerkis Gölü, Zırlır Gölü, Sar Gölü, Kuş Gölü, Harem Gölü, Er Gölü, Kılı Göl, Manastır Gölü, Belli Göl, Karlı Göl, Çili Göl ve İçme Gölüdür.

Basınç ve Rüzgâr Durumu

İlkbaharla birlikte hava ısınmaya başlasa da çevredeki dağların yüksekliği sebebiyle dağlık kısımların nispeten soğuk olur. Ova ve dağlar arasında görülen basınç farkından ötürü ovaya doğru bir hava akımı görülür. Sonbahar ve kış mevsiminde ise Sibirya'daki yüksek basınç merkezi Bingöl'ü de etkisi altına alır. İlde hâkim olan rüzgârlar genellikle batı –kuzeybatı istikametinden eserler.

Doğal Bitki Örtüsü

Doğu Anadolu'nun en zengin orman alanlarına sahip olan illerden biri olan Bingöl'de ağaç türü olarak meşenin meydana getirdiği ormanlar yaygındır. Bu ormanlar 1900 m. Yüksekliğe kadar yayılım gösterir. Ancak ormanların uzun süre tahrip edilmesi sonucunda ve ormanların tam anlamıyla yok edildiği yerlerde bozkır (Step) bitki örtüsü görülür.

İlin toplam arazisi 812.537 hektar olup bu arazinin kullanım durumu şöyledir; %7.28'i tarım arazisi, %27.92'si orman, % 10.25'i ağaçlandırma alanı, % 51'i mera, % 2.2'si çayır ve % 1.3'ü diğerleridir.

İklim

Kuzeyden sokulan nemli-serin hava kütlelerine açık olması ve yükselti faktörü sebebiyle Bingöl ve çevresi yazları sıcak, kışları soğuk geçmektedir.

Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğü'nün verilerine göre Bingöl'de yıllık ortalama sıcaklık 12.1 derecedir. Yıllık yağış tutarı 873.7 mm. kadar olup, kar yağışlı gün sayısı 24.5 gün, donlu gün sayısı ise 94.1 gün kadardır. İlimizde belli başlı yaylalar ise; Bingöl Yaylası, Şerafettin Yaylaları, Genç'te Çötele (Çotla) Yaylası, Karlıova'da Hırhal ve Çavreş Yaylası, Kiğı'da Kiğı Yaylası ve Dağın Düzü Yaylaları, Adaklı'da Karer Yaylası'dır.

Hayvancılık için de çok elverişli olan bu yaylalar, Beritan aşireti (Bertyan) ve çevre köyler için vazgeçilmez özelliklere sahiptir. Yine bu yaylalarda yapılan arıcılıktan elde edilen bal yurdun her tarafından aranır duruma gelmiştir. İKLİM: Kuzeyden sokulan nemli-serin hava kütlelerine açık olması ve yükselti faktörü sebebiyle Bingöl ve çevresi yazları sıcak, kışları soğuk geçmektedir.

Bingöl İli Ortalama Sıcaklık Değerleri	
AYLAR	SICAKLIK DEĞERİ (°C)
OCAK	-2,7
ŞUBAT	-1,5
MART	4
NİSAN	10,7
MAYIS	16,2
HAZİRAN	22
TEMMUZ	26,7

AĞUSTOS	26,3
EYLÜL	21,1
EKİM	14
KASIM	6,4
ARALIK	0,2

Tablo 3 Bingöl İli Sıcaklık Değerleri, Meteoroloji GM.

Sıcaklık

Bingöl'de karasal iklimin özelliğine bağlı olarak gece ile gündüz en sıcak ay ile en soğuk ay arasındaki farkı fazla olmaktadır. En sıcak ay Ağustos, en soğuk ay ise Ocaktır.

İlin sıcaklık şartları üzerinde başta enlem durumu olmak üzere (38° kuzey enlemi), deniz seviyesinden ortalama yüksekliğin fazla olması etkenleri rol oynamaktadır. Uzun yılların sıcaklık ortalamalarına göre en yüksek sıcaklık değeri 42° en düşük sıcaklık değeri 22° yıllık sıcaklık ortalaması da 12.1° dir.

İlçeler

Bingöl (merkez), Adaklı, Genç, Karlıova, Kiğı, Solhan, Yayladere ve Yedisu, Genç İlçesi: İl merkezine 20 km uzaklıkta olan İlçe sınırları içinde, Sürekli (Diyarbug) köyü sınırlarında Pers Hükümdarı tarafından yapıldığı sanılan Daraheni (Kral kızı) Kalesi kalıntıları ile aynı köy sınırları içinde iki kümbet mevcuttur.

Kiğı İlçesi: İl Merkezinden uzaklığı 150 km'dir. İlçedeki başlıca tarihi yapılar, 1401-1402 'de Akkoyunlu Fahrettin Kutluk Bey' in oğlu Pir Ali Bey tarafından yaptırılan Kiğı Camii, İlçe merkezinde Eskişehir Mahallesi Balaban Bey Camii ve çeşmesi ile Çanakçı Köyünde Mürsel Paşa Abidesidir. Solhan İlçesi: İl merkezine 60 km uzaklıktadır. Hazarşah Köyü Aksakal Mezrası mevkiinde bulunan bir doğa harikası olan Yüzen Ada çok ilginç olduğu, kadar çok da güzel bir yapıya sahiptir. Gölün ortasında bulunan ada, göl üzerinde hareket etmektedir.

Yayladere İlçesi: İl Merkezinden uzaklığı 110 km'dir. İlçede hala birçok orijinal özellikleri bozulmamış olan Cenevizlerden kalma olduğu sanılan tarihi bir kale mevcuttur. Kalkanlı Köyü civarında ise içinde tarihin ilk çağlarında insanların barındığı tahmin edilen ve duvarları birçok oyma sanatı ile süslü mağaralar ve bu mağaraların çevrelediği şelale ilgi çekici yerlerdir.

Yedisu İlçesi: İl merkezine olan uzaklığı 140 km'dir. Doğal güzellikleri arasında Şen Köyü şelalesi ve Akımlı'ya bağlı Perçivenk mıntıkasında bulunan şelale yer almaktadır.

Ormancılık

İklim ve arazi yapısı yönünden ormancılık için ideal bir yapıya sahip olan Bingöl, Doğu Anadolu Bölgesinin orman alanı en zengin olan illerinden biridir.

Ancak ormanların, uzun zamandan beri yakacak ihtiyacının giderilmesinde kullanılması ve hayvancılıkta yararlanılması, bozuk baltalık duruma gelmesi sonucunu doğurmuştur. Aşağıdaki tabloda işletme Şefliklerine göre ildeki orman alanlarının dağılımı verilmektedir.

Orman İşletme Şefliği	Ormanlık Alan	Ormansız Alan	Toplam
Merkez	43 138.5	93 387.5	136 526
İlica	38 323	156 662.5	203 985.5
Genç	46 046	104 079.5	150 125.5
Kiğı	70 917	142 840	213 757
Solhan	28 417.5	69 722.5	98 140
Toplam	226 842	575 692	802 534

Tablo 4 Bingöl Orman Alanları - TC Bingöl Valiliği

TRB1 Bölgesi Tarım alanları, 2014 (Dekar)

	Toplam alan	Tahıllar ve diğer bitkisel ürünlerin alanı		Sebze Bahçeleri Alanı	Meyveler, içecek ve baharat alanı	Süs Bitkileri Alanı
		Ekilen alan	Nadas			
TR Türkiye	239 407 138	157 818 172	41 076 182	8 035 763	32 428 112	48 909
TRB Ortadoğu Anadolu	13 222 783	8 501 170	3 196 910	219 868	1 304 674	161
TRB1 (Malatya, Elazığ, Bingöl, Tunceli)	5 449 087	2 765 092	1 383 640	130 648	1 169 546	161
TRB11 Malatya	2 902 759	1 150 131	829 414	55 949	867 243	22
TRB12 Elazığ	1 568 798	1 065 710	199 957	58 811	244 182	138
TRB13 Bingöl	359 618	231 246	80 722	11 835	35 815	-
TRB14 Tunceli	617 911	318 005	273 547	4 053	22 306	-

TRB1 Bölgesi Tarım alanları, 2015 (Dekar)

	Toplam alan	Tahıllar ve diğer bitkisel ürünlerin alanı		Sebze Bahçeleri Alanı	Meyveler, içecek ve baharat alanı	Süs Bitkileri Alanı
		Ekilen alan	Nadas			
TR Türkiye	239 336 141	157 230 212	41 139 762	8 081 714	32 838 481	45 972
TRB Ortadoğu Anadolu	13 090 386	8 373 367	3 132 513	226 705	1 357 606	195
TRB1 (Malatya, Elazığ, Bingöl, Tunceli)	5 546 700	2 667 674	1 534 547	127 394	1 216 890	195
TRB11 Malatya	2 950 375	1 112 587	883 322	51 035	903 374	57
TRB12 Elazığ	1 591 628	1 026 609	248 992	59 806	256 083	138
TRB13 Bingöl	354 773	223 931	83 226	12 489	35 127	-
TRB14 Tunceli	649 924	304 547	319 007	4 064	22 306	-

TRB1 Bölgesi Tarım alanları, 2016 (Dekar)

	Toplam alan	Tahıllar ve diğer bitkisel ürünlerin alanı		Sebze Bahçeleri Alanı	Meyveler, içecek ve baharat alanı	Süs Bitkileri Alanı
		Ekilen alan	Nadas			
TR Türkiye	237 111 592	155 746 391	39 982 957	8 041 419	33 292 166	48 659
TRB Ortadoğu Anadolu	12 988 355	8 270 462	3 101 590	229 009	1 387 050	244
TRB1 (Malatya, Elazığ, Bingöl, Tunceli)	5 522 268	2 626 368	1 529 061	130 080	1 236 515	244
TRB11 Malatya	2 866 278	1 105 196	795 202	49 957	915 865	58
TRB12 Elazığ	1 744 410	1 039 202	377 384	64 052	263 586	186
TRB13 Bingöl	319 428	200 880	72 091	11 730	34 727	-
TRB14 Tunceli	592 152	281 090	284 384	4 341	22 337	-

TRB1 Bölgesi Tarım alanları, 2017 (Dekar)

	Toplam alan	Tahıllar ve diğer bitkisel ürünlerin alanı		Sebze Bahçeleri Alanı	Meyveler, içecek ve baharat alanı	Süs Bitkileri Alanı
		Ekilen alan	Nadas			
TR Türkiye	233 850 926	155 363 201	36 974 137	7 982 650	33 481 004	49 934
TRB Ortadoğu Anadolu	12 587 762	8 334 283	2 634 589	237 688	1 380 988	214
TRB1 (Malatya, Elazığ, Bingöl, Tunceli)	5 337 279	2 578 408	1 399 725	128 609	1 230 323	214
TRB11 Malatya	2 774 474	1 055 919	768 606	44 131	905 760	58
TRB12 Elazığ	1 760 129	1 049 521	375 846	68 088	266 518	156
TRB13 Bingöl	300 395	183 997	69 122	11 817	35 459	-
TRB14 Tunceli	502 281	288 971	186 151	4 573	22 586	-

TRB1 Bölgesi Tarım alanları, 2018 (Dekar)

	Toplam alan	Tahıllar ve diğer bitkisel ürünlerin alanı		Sebze Bahçeleri Alanı	Meyveler, içecek ve baharat alanı	Süs Bitkileri Alanı
		Ekilen alan	Nadas			
TR Türkiye	231 999 458	154 359 791	35 127 733	7 836 320	34 623 870	51 744
TRB Ortadoğu Anadolu	12 444 311	7 965 201	2 822 157	238 566	1 418 206	181
TRB1 (Malatya, Elazığ, Bingöl, Tunceli)	5 455 500	2 621 501	1 464 721	127 905	1 241 192	181
TRB11 Malatya	2 780 557	1 084 162	747 514	42 341	906 480	60
TRB12 Elazığ	1 864 239	1 063 916	452 814	69 088	278 300	121
TRB13 Bingöl	302 992	186 799	71 064	11 919	33 210	-
TRB14 Tunceli	507 712	286 624	193 329	4 557	23 202	-

Tablo 5 TRB1 Bölgesi Tarım Alanları, 2014-2018, TÜİK

Toplam arazi varlığı içinde 2.797 hektar dere yatağı, 5.252 hektar kayalık, 1.543 su yüzeyi, 1.155 hektar yerleşim yeri toplamı 23.547 hektar olarak diğer yerlerin içinde ifade edilmektedir.

İlimiz tarım arazisinin 27.300 hektarı sulanabilmektedir. Bunun 8.000 hektarı D.S.İ tarafından 9.300 hektarı Köy Hizmetleri tesisleri ile sulanmakta olup, 10.000 hektar kadar da halkın kendi imkânlarıyla yaptığı sulamalardır.

Bütün sulanabilir arazi, tarım arazisi varlığının % 46,16'sıdır. Önümüzdeki yıllarda sulanabilir arazi nispetinin % 20'lere kadar artırılması için çeşitli projeler uygulanacaktır. Sulu ve kuru şartlarda tarla arazilerinin yüzde dağılımları şöyledir.

Son yıllarda yem bitkisi üretimini arttırmak için çiftçilerimize yönelik yayım çalışmaları artırılmış, bu konuda kayda değer ilerlemeler sağlanmıştır. Bu çalışmalarda yonca, korunga, fiğ gibi yem bitkilerinin dışında tritcale ve silajlık mısır ekimi konusunda yayım ve demonstrasyon çalışmaları yapılmış ve başarılı sonuçlar alınmıştır. Bu çalışmaların olumlu etkileri çiftçilerimize yansımış, çiftçilerimizin kendi istekleriyle silajlık mısır ekimi yapılmaya başlanmıştır.

Bu sevindirici gelişme karşısında çiftçilerimizin sürekli sıkıntı çektikleri kışlık yem ihtiyaçlarını bir ölçüde karşıladıkları görülmektedir. Bu gibi gelişmeler arazi kullanım profilini olumlu yönde değiştirmektedir. Yem bitkileri tarımı yapılan alanın büyüklüğü de, buna bağlı olarak artmaya devam edecektir.

Hububat tarımında yine Bingöl Tarım İl Müdürlüğünce yapılan demonstrasyon çalışmaları sonucu yöreye uyum sağlayan, yüksek verimli sertifikalı tohumluk kullanımı yaygınlaşarak özellikle buğday ve arpa tarımında oldukça iyi sonuçlar alınmıştır. Bunun yanında kimyevi gübre kullanımı yaygınlaştırılmış, münavebeli ekim metotlarının kullanılmasıyla da nadas alanlarının daraldığı görülmüştür. Böylece arazi kullanım sınıflandırılmasında nadas alanı yüzdesi süratle düşecektir.

Genç

Bingöl'ün en büyük ilçesi olan Genç ilçesinin toplam nüfusu 35 bin 267 kişi. Bu nüfusun toplam 18 bin 885 ilçe merkezinde, 9 bin 666'sı ise köylerde yaşıyor.

Solhan

Bingöl'ün ikinci büyük ilçesi olan Solhan'ın toplam nüfusu 32 bin 945 olarak açıklandı. Bu nüfusun 17 bin 895'i ilçe merkezinde yaşarken, 15 bin 50'si köylerde yaşıyor. Solhan'da ilçe merkezinde yaşayanlarla köylerde yaşayanların sayısının birbirine yakın olması dikkat çekmektedir.

Karlıova

Bingöl'ün en büyük ilçelerinden Karlıova'nın toplam nüfusu 32 bin 147 olarak açıklandı. Bu nüfusun 7 bin 985'i ilçe merkezinde yaşarken, 24 bin 162'si köylerde yaşıyor. Karlıova nüfusunun önemli bir kısmının köylerde yaşıyor olması dikkat çekmektedir. Karlıova'da köylerde yaşayanların sayısı ilçe merkezinde yaşayanların sayısının neredeyse üç katı olması dikkat çekicidir.

Adaklı

TÜİK verilerine göre Adaklı'nın toplam nüfusu 10 bin 647, bu nüfusun toplam bin 495'i köylerde yaşıyor.

Kığı

Kığı'nın nüfusu ise toplam 5 bin 159 olarak açıklandı. Bu nüfusun 2 bin 142'si ilçe merkezinde yaşarken, bin 689'u köylerde yaşıyor.

Yedisu

Yedisu'nun toplam nüfusu 3 bin 415 olarak açıklandı. Bu nüfusun bin 893'ü ilçe merkezinde yaşarken, bin 522'si köylerde yaşıyor.

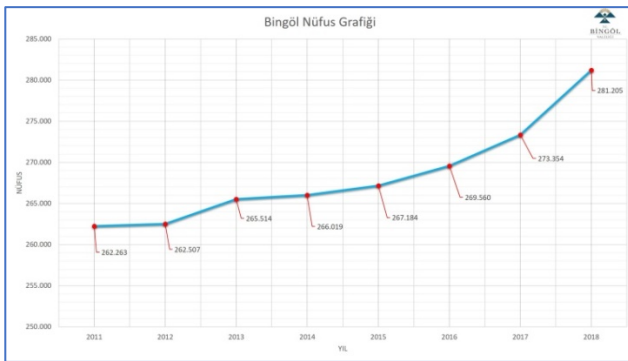
Yayladere

Bingöl'ün en küçük ilçesi Yayladere'nin toplam nüfusu ise 2 bin 87 olarak açıklandı. Bu nüfusun bin 160'ı ilçe merkezinde yaşarken, 636'sı ise köylerde yaşıyor.

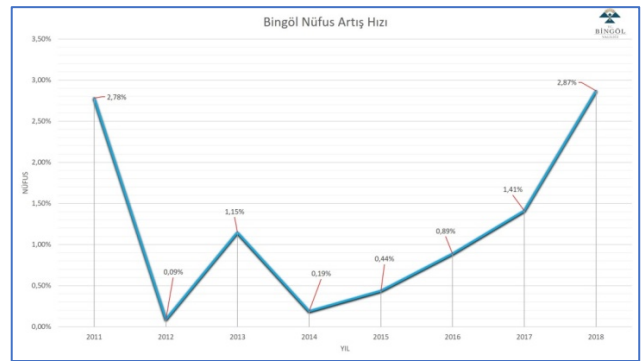
Bingöl İdari Durum

Merkez ilçe dahil Adaklı, Genç, Karlıova, Kiğı, Solhan, Yayladere ve Yedisu olmak üzere 8 ilçesi bulunan Bingöl ilinde, yerel yönetim birimleri olarak; 11 belediye, 325 köy, 749 mezra mevcuttur. Belediyelerin 3 tanesi belde belediyeleridir. Bunlar merkez ilçeye bağlı Ilıcalar, Sancak; Solhan ilçesine bağlı Arakonak beldeleridir. Bu durumuyla Bingöl ili, dağınık bir yerleşme düzenine sahiptir.

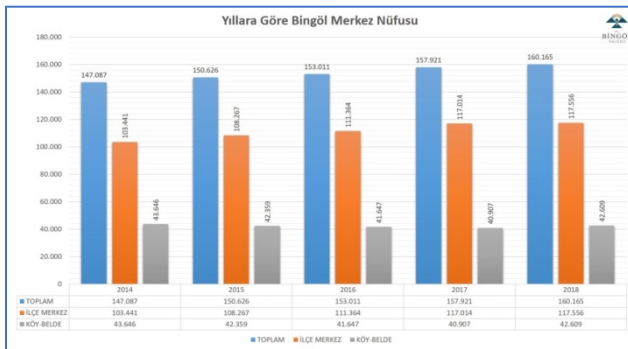
Bingöl İli Nüfus ve Dağılımı

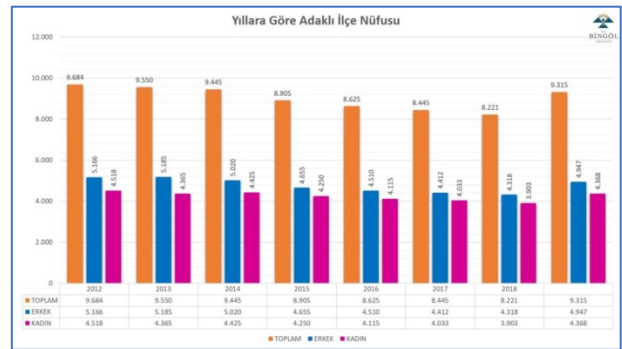
Tablo 6 Bingöl Nüfus Grafiği – TC Bingöl Valiliği

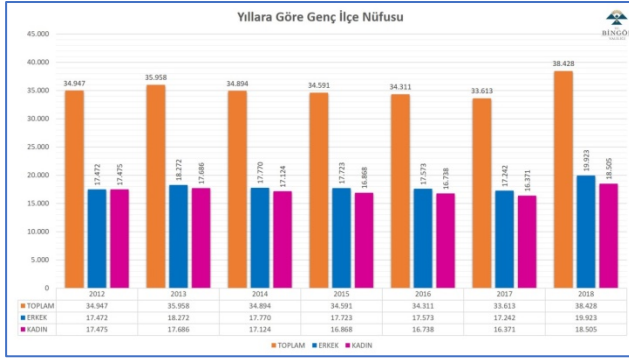
Tablo 7 Bingöl Nüfus Artış Hızı - TC Bingöl Valiliği

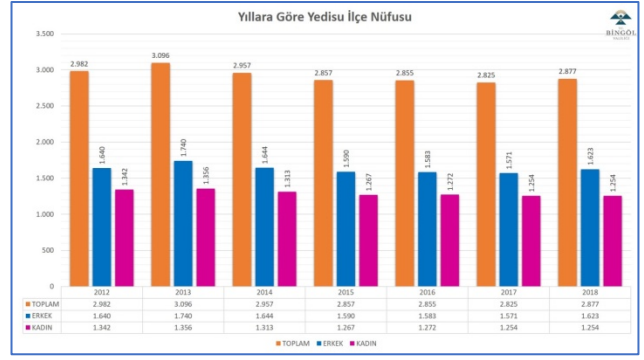
Tablo 8 Yıllara Göre Bingöl Merkez Nüfusu - TC Bingöl Valiliği

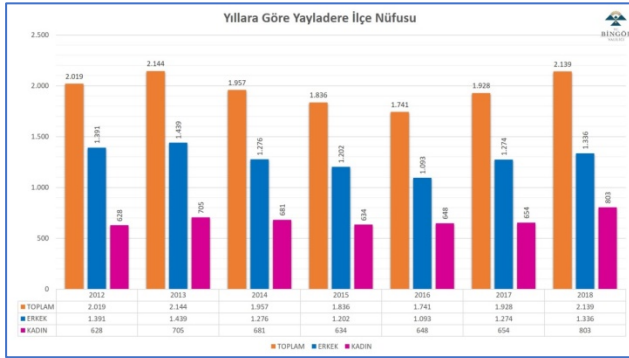
Tablo 9 Yıllara Göre Adaklı İlçe Nüfusu - TC Bingöl Valiliği

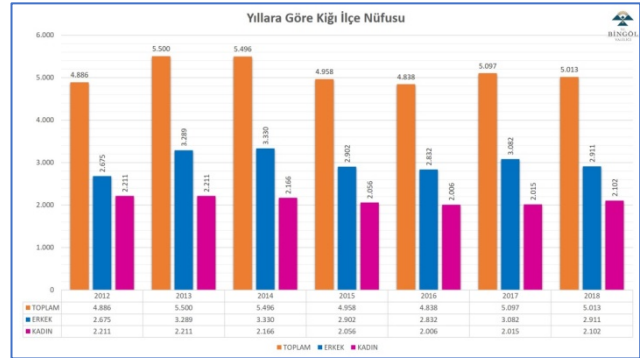
Tablo 10 Yıllara Göre Genç İlçe Nüfusu - TC Bingöl Valiliği

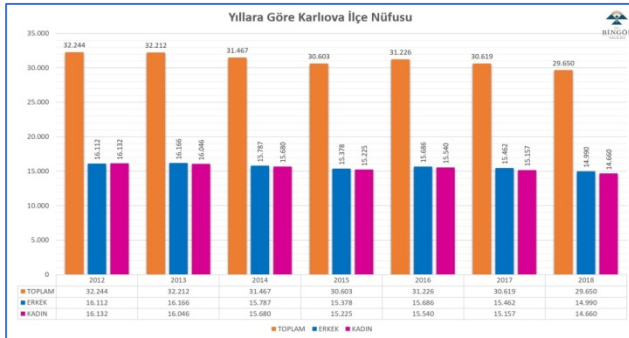
Tablo 11 Yıllara Göre Yedisu İlçe Nüfusu - TC Bingöl Valiliği

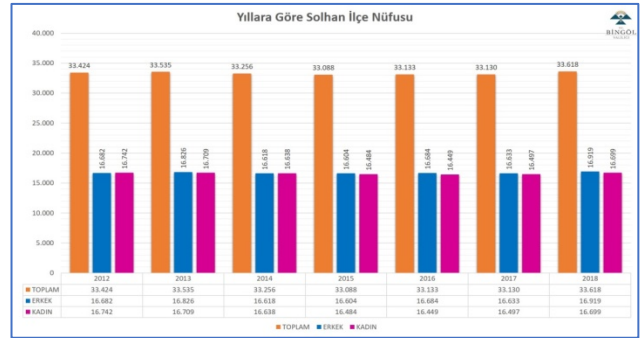
Tablo 12 Yıllara Göre Yayladere İlçe Nüfusu - TC Bingöl Valiliği

Tablo 13 Yıllara Göre Kiğı İlçe Nüfusu - TC Bingöl Valiliği

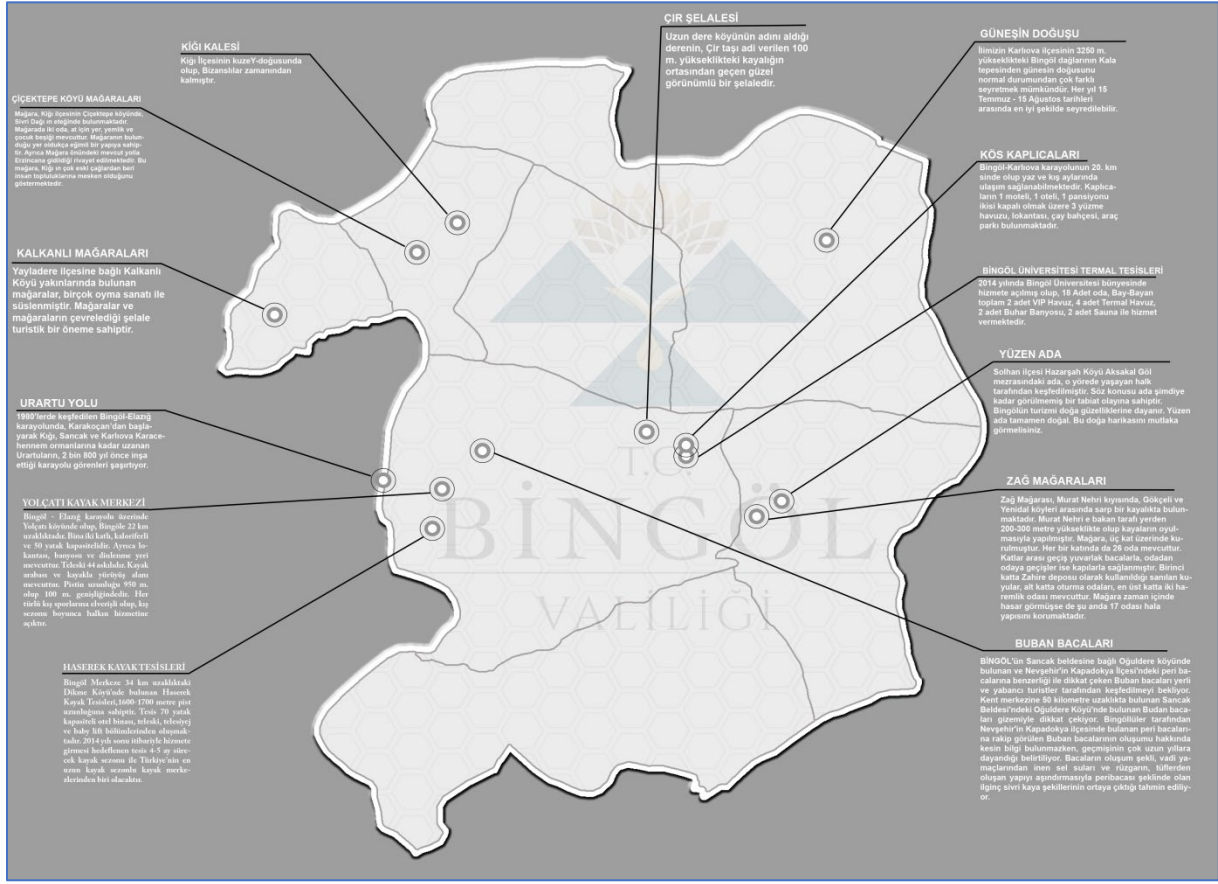

Tablo 14 Yıllara Göre Karlıova İlçe Nüfusu - TC Bingöl Valiliği

Tablo 15 Yıllara Göre Solhan İlçe Nüfusu - TC Bingöl Valiliği

Turizm

Şekil 1 Bingöl Turizm Haritası - TC Bingöl Valiliği

Kültürel ve Sportif Genel Durum

İl merkezi, Adaklı, Genç, Karlıova, Kiğı ve Solhan ilçelerimizde birer Halk Kütüphanesi mevcut olup, kütüphanelerde bulunan toplam 84897 kitap bulunmaktadır. Yayladere ve Yedisu ilçelerimizde kütüphane bulunmamaktadır. İl merkezindeki Halk Kütüphanesi yeni hizmete giren Kültür Merkezinde hizmet vermektedir.

İlimizde av turizmi ve kışın kayak sporları da yapılmaktadır. Doğa harikası Güneşin Doğuşu ve yüzen ada görülmeye değer yerlerdendir. Bunun dışında tarihi eser niteliğinde birçok camii, külliye, kümbet bulunmaktadır.

İl, ilçe, belde ve köylerimizde; 1 Stat, 6 spor salonu, 1 yarı olimpiyat açık yüzme havuzu, 4 Sporcu soyunma odaları, 15 semt spor sahaları ve 7 adet sentetik çim yüzeyli futbol sahası, 3 adet Gençlik Merkezi (Düzağaç Gençlik Merkezi Bingöl Belediyesi ile ortak olarak kullanılmaktadır.)

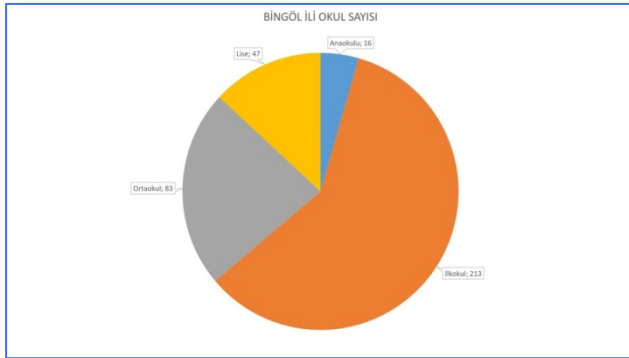
Genç, Solhan, Karlıova ve Kiğı İlçe Müdürlüklerimizin bünyesindeki spor salonlarımız tamamen aktif durumda olup, halkımızın hizmetindedir.

Aşağı çarşı sentetik çim yüzeyli futbol sahası, Yeni Mahalle sentetik çim yüzeyli futbol sahası, Merkez Güveçli Köyü Sentetik çim yüzeyli futbol sahası ve ikili soyunma odası ile spor kampüsümüz içerisinde bulunan sentetik çim yüzeyli sahalımız ve sporcu soyunma odaları tamamen faal olup, halkımızın hizmetine açıktır. 1500 seyirci kapasitesine sahip, ulusal standartlara uygun yeni spor salonumuz tamamlanmış olup, 2011 yılı Aralık ayı itibarıyla geçici kabulü yapılarak hizmete açılmıştır.

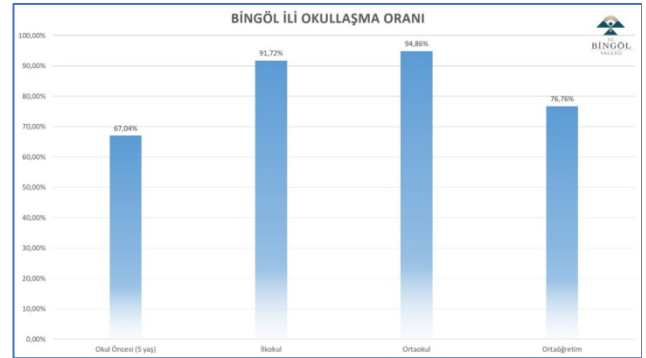
İlimizde Toplam kulüp sayısı: 55 olup; bunun 41 spor kulübü, 6 müessese kulübü, 8'i okul spor kulübüdür. Toplam lisanslı sporcu sayısı: 11.755 olup, bu sporcuların 2.765'i bayan, 8.990'si ise erkek sporculardır.

Gençlik Merkezinde halen 2.353 bayan, 4.049 erkek toplam 6.402 üye mevcudu olup, 900 aktif üyemiz bulunmaktadır. Kültürel, Sosyal Sanatsal ve Sportif faaliyetler kapsamında Masatenisi, Bağlama, Gitar, Resim, Halk Oyunları, Satranç, Tiyatro, İngilizce, Osmanlıca, bilgisayar kursları devam etmektedir. Ayrıca seyyah bizim iller gezisine 360 gencimiz katılmıştır. 2014 yılı içinde seyyah ulu çınarın izinde hareketlilik gezisi deniz ve doğa kamplarına yaklaşık 400 gencimiz katılmıştır.

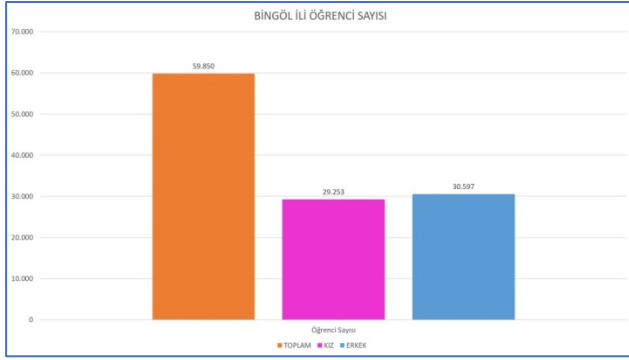
Eğitim

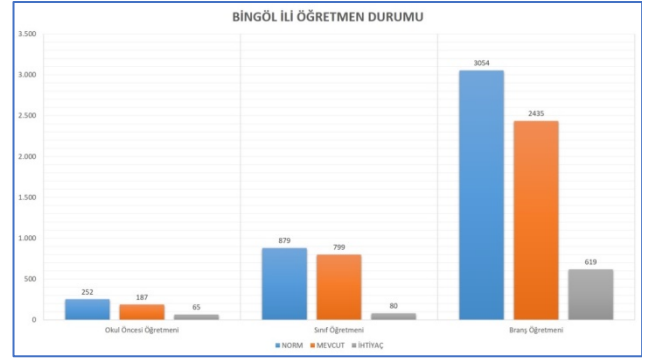
Tablo 16 Bingöl İli Okul Sayısı – TC Bingöl Valiliği

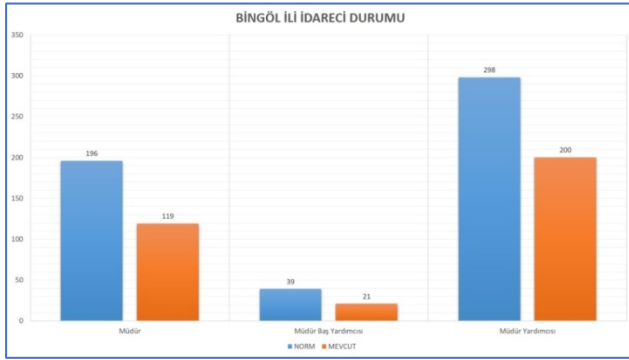
Tablo 17 Bingöl İli Okullaşma Oranı – TC Bingöl Valiliği

Tablo 18 Bingöl İli Öğrenci Sayısı – TC Bingöl Valiliği

Tablo 19 Bingöl İli Öğretmen Durumu – TC Bingöl Valiliği

Tablo 20 Bingöl İli İdareci Durumu – TC Bingöl Valiliği

Bingöl İl Milli Eğitim Müdürlüğü 2010-2017 Yılı İl Geneli İnşaat İşleri Yatırım İcmali (TC. Bingöl Valiliği)

2010 - 2017	OKUL SAYISI	DERSLİK SAYISI	PANSİYON KAPASİTESİ	ÖRETMEN EVİ	LOJMAN	SPOR SALONU	ATÖLYE	PROJE TUTARI
BİTEN	74	736	23/4596	2/70	39	7	6	198.487.160,83
DEVAM EDEN	26	244	2/200	1/50	24	2	0	161.541.760,00
GENEL TOPLAM	100	980	25/4796	3/120	63	9	6	360.028.920,83

Tablo 21 Bingöl İli MEB 201-2017 İnşaat İşleri İcmali – TC Bingöl Valiliği

Bingöl Üniversitesi

Bingöl Üniversitesi 29.05.2007 tarih ve 26536 sayılı Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren 5662 sayılı kanunla kurulmuştur. Çekirdeğini Bingöl Meslek Yüksekokulu oluşturmaktadır. Bingöl Meslek Yüksekokulu ise, 1983 yılında Fırat Üniversitesi'ne bağlı olarak kurulmuştur. Eğitim ve öğretimin ilk

yıllarında Elazığ'da mühendislik fakültesi kampüsünde başlayan yüksekokul 1987 yılından itibaren Bingöl'de prefabrik binalarda eğitim öğretimini sürdürmeye başlamıştır. 2004-2008 yılları arası eğitim faaliyetlerini güçlendirilmiş olan eski Bingöl Lisesi'nde sürdüren yüksekokul, 2008-2009 öğretim yılında hizmete açılan Ziraat Fakültesi binasına taşınmıştır. Öğretim faaliyetlerine Ziraat Fakültesi ve Fen Edebiyat Fakültesi Binalarında devam edilmektedir. 2012 yılında yapımı tamamlanan İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi de açılarak eğitime başlanmıştır. Kuruluşu ile birlikte hızlı bir gelişim sağlayan üniversitemiz, ulusal seviyede kendini kabul ettirmek için var gücüyle çalışmaktadır. Ülkemizin ihtiyacı olan insan gücünün yetiştirilmesine ve yöremizin gelişimine katkıda bulunmaktadır. Bingöl Üniversitesi, faaliyet göstereceği bütün alanlarda üstün nitelikli eğitim-öğretim ve araştırma yapmayı hedeflemektedir. Mevcut yapı içerisinde sahip olduğu nitelikli öğretim kadrosu ve gelişmekte olan altyapısı ile yoluna devam etmektedir.